

6. Rahatoimiston sotilasavustusosasto

Helsingin kaupungin rahatoimiston sotilasavustusosaston johtaja on antanut seuraavan selostuksen osaston toiminnasta tammikuun 1 p:n 1941 ja kesäkuun 30 p:n 1947 välisenä aikana:

Talvisodan ja välirauhan alkupuoliskolla suoritettiin erilaatuiset avustukset sotapalveluksessa olevien omaisille suoraan Helsingin kaupungin rahatoimistosta kaupunginhallituksen määrättyä näiden avustusten suuruuden. Tammikuun 1 p:nä 1941 perustettiin kuitenkin rahatoimistoon erikoinen osasto, joka sai nimekseen Helsingin kaupungin rahatoimiston sotilasavustusosasto ja tehtäväkseen kyseessä olevien asioiden käsittelyn ja avustusten suorittamisen. Osaston johtajana oli tammikuun 1 p:n ja heinäkuun 15 p:n 1941 välisenä aikana kirjanpitäjä L. Lahtinen, heinäkuun 16 p:stä lokakuun 23 p:ään 1941 pankinjohtaja T. Grotenfelt ja lokakuun 24 p:stä 1941 kesäkuun 30 p:ään 1947 vapaa-herra E. F. Wrede.

Avustusten suorittaminen. Sotilasavustusosaston jakamat avustukset olivat seuraavat: Vakinaisessa palveluksessa olevien asevelvollisten omaisille suoritettava sotilasavustus; asevelvollisten omaisille suoritettava kuukausipalkka; talvisodan invalideille suoritettava väliaikainen avustus; asevelvollisten omaisille suoritettava sotakuukausipalkan lisäys; asevelvollisille sodan aikana ilmaantuneiden maksujen suorittamista varten myönnetty erikoiskorvaus; sotapalveluksessa olevien asevelvollisten omaisille suoritettava huoltoraha; asevelvollisten, suojeluskuntalaisten ja vapaaehtoisten vähävaraisille äideille eräissä tapauksissa suoritettava huoltoraha; asevelvollisten omaisille suoritettava vuokratyö ja vuokratyö; asevelvollisten omaisille sodan aikana suoritettava vapaa sairaanhoito, hautausapu ja puuraha; sotapalveluksesta kotiutettujen asemiesten eroraha; sotapalveluksesta kotiutettujen asemiesten odotusraha; sekä pikakoulutettavien asemiesten kurssi-raha.

Avustuksien määräämisessä noudatetut asetukset ja valtioneuvoston päätökset. Avustuksien määräämisessä noudatettiin seuraavia asetuksia ja valtioneuvoston päätöksiä:

Sotilasavustuksia määrättäessä: laki avustuksen suorittamisesta eräille vakinaisessa palveluksessa olevien asevelvollisten omaisille, annettu syyskuun 23 p:nä 1919.

Sotakuukausipalkkoja määrättäessä: asetus n:o 51 asevelvollisille sotatilan aikana suoritettavasta palkkauksesta ynnä eräistä muista eduista, annettu helmikuun 9 p:nä 1940; asetus n:o 463 asevelvollisille sekä puolustusvoimain viran- ja toimenhaltijoille poikkeuksellisissa oloissa suoritettavasta päivärahasta ja eräistä muista eduista, annettu kesäkuun 20 p:nä 1941; asetus n:o 187 puolustusvoimissa sodanaikaisessa palveluksessa olevalle suoritettavasta päivärahasta ja eräistä muista eduista, annettu helmikuun 27 p:nä 1942; ja asetus n:o 591 puolustusvoimain sodanaikaisessa palveluksessa olevalle suoritettavasta päivärahasta ja eräistä muista eduista, annettu heinäkuun 9 p:nä 1943.

Väliaikaisia sotainvalidiavustuksia määrättäessä: asetus n:o 404 sotainvalidien huollon väliaikaisesta järjestämisestä, annettu heinäkuun 26 p:nä 1940; ja asetus n:o 455 sotainvalidien huollon väliaikaisesta järjestämisestä annetun asetuksen muuttamisesta, annettu elokuun 30 p:nä 1940.

Erikoiskorvauksia määrättäessä: asetus n:o 591 12 § puolustusvoimain sodanaikaisessa palveluksessa olevalle suoritettavasta päivärahaista ja eräistä muista eduista, annettu heinäkuun 9 p:nä 1943.

Huoltorahoja määrättäessä: valtioneuvoston päätös n:o 53 huoltorahan suorittamisesta sotapalveluksessa olevien asevelvollisten, suojeluskuntalaisten ja vapaaehtoisten omaisille, annettu helmikuun 9 p:nä 1940, valtioneuvoston päätös n:o 965 huoltorahan suorittamisesta sotapalveluksessa olevien asevelvollisten omaisille, annettu joulukuun 9 p:nä 1943; ja valtioneuvoston päätös n:o 966 sotapalveluksessa olevien asevelvollisten, suojeluskuntalaisten ja vapaaehtoisten vähävaraisille äideille eräissä tapauksissa suoritettavasta huoltorahasta, annettu joulukuun 9 p:nä 1943.

Vuokravelkoja ja -rahoja suoritettaessa: valtioneuvoston päätös n:o 91 sotapalveluksessa olevien huonevuokravelkojen järjestelystä, annettu tammikuun 29 p:nä 1942; ja valtioneuvoston päätös n:o 92 sotapalveluksessa oleville ja heidän omaisilleen annettavasta vuokratrahasta, annettu tammikuun 29 p:nä 1942.

Vapaata sairaanhoitoa ja hautausapua myönnettäessä: valtioneuvoston päätös n:o 968 asevelvollisten omaisille sodan aikana annettavasta vapaasta sairaanhoidosta ja hautausavusta, annettu joulukuun 9 p:nä 1943.

Puurahoja myönnettäessä: asetus n:o 591 22 § puolustusvoimain sodanaikaisessa palveluksessa olevalle suoritettavasta päivärahaista ja eräistä muista eduista, annettu heinäkuun 9 p:nä 1943.

Erorahoja myönnettäessä: valtioneuvoston päätös n:o 748 sotapalveluksesta kotiutuville asevelvollisille maksettavasta erorahasta, annettu lokakuun 27 p:nä 1944.

Odotusrahoja myönnettäessä: valtioneuvoston päätös n:o 842 sotapalveluksesta kotiutettujen asemiesten odotusrahaista, annettu marraskuun 23 p:nä 1944.

Kurssirahoja myönnettäessä: valtioneuvoston päätös n:o 843 pikakoulutettavien asemiesten kurssirahasta, annettu marraskuun 23 p:nä 1944; ja valtioneuvoston päätös n:o 491 pikakoulutettavien asemiesten kurssirahasta annetun valtioneuvoston päätöksen muuttamisesta, annettu toukokuun 31 p:nä 1945.

Sotilasavustusosaston alaosasto. Helsingin kaupunginhallitus määräsi heinäkuun 31 p:ään 1943 saakka avustuksien suuruuden, mutta elokuun 1 p:stä 1943 alkaen sen määräsi Helsingin kaupungin kuukausipalkkalautakunta. Tästä poikkeuksena olivat huoltorahat, jotka vasta tammikuun 1 p:nä 1944 siirrettiin kuukausipalkkalautakunnan käsiteltäviksi.

Tehtäviensä erilaisuuden ja monipuolisuuden vuoksi oli sotilasavustusosasto jakanut työt seuraaville alaosastoille: kanslia ja arkisto; kassaosasto; sotakuukausipalkkausosasto, joka hoiti erikoiskorvausasioita; sotakuukausipalkanlisäysoosasto, joka samalla hoiti ero-, odotus- ja kurssirahoja koskevia asioita; huoltorahasto; vuokratrahasto; ja invalidiosasto.

Sotakuukausipalkan lisäyksen ja huoltorahan nostajille jaettiin tarpeen vaatiessa sairas- ja hautausapua sekä puurahoja. Näistä avustuksista huolehtivat asianomaiset osastot.

Nostettujen avustuksien lukumäärä. Talvisodan ja sotien välisenä aikana oli sotakuukausipalkkaa nostavien perheiden lukumäärä n. 20 800 sekä kesäkuun 10 p:n 1941 ja kesäkuun 30 p:n 1947 välisenä aikana 35 450.

Sotilasavustusosasto anoi puolustusministeriöltä erikoiskorvausta 244 asevelvolliselle. Näistä anomuksista hylättiin 29.

Kaupunginhallitus ja kuukausipalkkalautakunta käsitelivät 36 088 sotakuukausipalkan lisäystä koskevaa tapausta sekä 23 656 erorahaa, 467 kurssirahaa ja 5 579 odotusrahaa koskevaa tapausta.

Kaupunginhallitus käsiteli joulukuun 1 p:n 1939 ja joulukuun 31 p:n 1943 välisenä aikana 18 653 huoltorahatapausta. Kuukausipalkkalautakunnan tammikuun 1 p:n 1944 ja kesäkuun 30 p:n 1947 välisenä aikana käsittelemien huoltorahatapausten lukumäärä oli 4 211.

Vuokralautakunnan päätösten mukaisesti maksettiin vuokratrahoja 7 363 nostajalle, ja kuukausipalkkalautakunnan ratkaistavana oli 5 565 vuokratrahatapausta. Sotapalveluksen aikana syntyneiden vuokravelkojen järjestämiseksi avustettiin vuokralautakunnan päätösten mukaisesti 5 358 asevelvollista.

Sotainvalidiavustuksien nostajia oli 1 081.

Avustuksina suoritettujen määrät. Sotilasavustusosastolta suoritettiin avustuksina seuraavat määrät:

	Maksettu, mk	Palautettu, mk	Maksuaika
Kurssirahat	999 685	8 290	15. 12. 44—16. 11. 46
Odotusrahast	8 565 708	47 488	24. 11. 44—31. 5. 45
Erorahat	10 621 830	143 140	1. 2. 44—27. 5. 46
Hautausapu	221 500	—	1. 1. 44—13. 4. 45
Vuokravelat	8 684 455	6 358	18. 6. 41—28. 2. 42
Vuokrorahat	63 389 032	367 394	1. 3. 42—30. 6. 47
Sotilasavustukset	8 565 524	79 140	1. 11. 39—28. 2. 40
Sotakuukausipalkat.....	751 594 575	6 482 327	1. 3. 40—30. 6. 47
Huoltorahat	106 293 600	744 899	1. 3. 40—30. 6. 47
Invalidiavustukset	3 203 675	1 473	1. 6. 40—30. 11. 42
Yhteensä	962 139 584	7 880 509	

Suoritettujen avustusten nettomäärä nousi siis 954 259 075 mk:aan.

Kertyneet asiakirjaryhmät. Sotilasavustusosaston tehtävien suorittamisen yhteydessä kertyivät seuraavat asiakirjaryhmät:

Kansliaan ja arkistoon: menneiden ja saapuneiden kirjeiden diaarit; menneiden kirjeiden jäljennökset; osastolle saapuneet kirjeet; yhdistelmät ja tilitykset maksetuista määrästä; luettelot liikaa nostettujen määrien palautuksista; Helsingin kaupungin maistraatille, Uudenmaan lääninkonttorille ja kulkulaitosten ja yleisten töiden ministeriölle lähetettyjen tilityksien kaksoiskappaleet; jäljennökset toisille paikkakunnille siirtyneiden nostajien palkkakirjoista niihin liittyvine asiakirjoineen; jäljennökset osastolta annetuista todistuksista; sekä osaston henkilökunnan jättämät lääkarintodistukset.

Kassaosasto: Kassavihot; kassakirjat; jatkuvat valtakirjat ja siirtoväen huollon perimispaperit sekä tilitykset.

Sotakuukausipalkkaosastoon: talvisodan aikaiset ilmoitukset asiapapereineen asevelvollisten kuukausipalkan määräämiseksi; talvisodan ja sotien välisenä aikana asepalveluksessa olleiden sekä kesäkuussa 1941 puhjenneen sodan alussa asepalvelukseen kutsuttujen ilmoitukset, jotka myöhemmin siirrettiin varsinaisiin kuukausipalkkakirjoihin; sotakuukausipalkkakirjat; liikaa nostaneiden sotakuukausipalkkakirjat; palvelustodistukset puolustusvoimien määräämiä erikoistarkastuksia varten; erikoiskorvauksia koskevat anomukset ja päätökset; valtiorahastojen ja kunnan lähettämät luettelot heidän palveluksessaan olevista asevelvollisista; sekä Helsingin sotilaspiirin lähettämät lakkauttamiskortit, jotka koskevat Helsingin kaupunkiin tammikuun 1 p:nä 1946 liitetyillä alueilla maksettua sotakuukausipalkkoja.

Sotakuukausipalkan lisäysoosastoon: hakemuslomake sotakuukausipalkan lisäyksen saantia varten; vapaata sairaanhoitoa käsittelevä kortisto; puurahakortisto; hautausapuluettelot; ilmoituslomakkeet erorahan saamiseksi ja tilikortit; ilmoituslomakkeet odotusrahan saamiseksi ja tilikortit; ilmoituslomakkeet kurssirahan saamiseksi ja tilikortit; kaupunginhallituksen sotakuukausipalkan lisäyksiä koskevat pöytäkirjat elokuun 26 p:n ja heinäkuun 31 p:n 1943 väliseltä ajalta ja kuukausipalkkalautakunnan kokouksista kertyneet pöytäkirjat elokuun 1 p:n 1943 ja kesäkuun 30 p:n 1947 väliseltä ajalta; sekä kuukausipalkkalautakunnan eri virastoille lähettämät kirjeet ja niihin liittyvä diaari.

Huoltorahaosastoon: anomukset; pöytäkirjat ja niistä otetut jäljennökset; päätökset (pöytäkirjanotteet); tarkastusliuskat v. 1939—43; huoltorahakirjojen kaksoiskappaleet; hylättyjen anomusten kortisto; nimieroavaisuuksien kortisto; sairausavustuskortisto; hautausavustuskortisto; puurahakortisto sekä huoltolautakunnan, Suomen autoteollisuus oy:n ja Vesijohtoliike Huberin myöntämien ennakkomaksujen kortisto; huoltorahaa koskeva kirjeenvaihto; tarkastuspöytäkirjat; maksettujen huoltorahojen yhdistelmien jäljennökset helmikuun 1 p:n 1941 ja kesäkuun 30 p:n 1947 väliseltä ajalta; huoltolautakunnalta saapuneet luettelot maksetuista ennakkoavustuksista; puolustusministeriön ja Uudenmaan läänin kuukausipalkkojen tarkastuslautakunnan päätökset; luettelot saapuneista anomuksista; tarkastuslautakunnalle lähetettyjen lausuntojen ja puolustusministeriölle annettujen ehdotusten kaksoiskappaleet; Helsingin maistraatin sotilasavustuksia koskevat ennakkopäätökset; Helsingin maistraatin kirjeet asevelvollisten vapautumista koskevine asiapapereineen; luettelot Ruotsissa olevista lapsista; osastolta annettujen todistusten kaksoiskappaleet; kuormakirjojen kaksoiskappaleet; sekä osaston antamat palvelustodistukset.

Vuokraosastoon: anomukset ja niihin liittyvät kuukausipalkkalautakunnan, tarkastuslautakunnan ja puolustusministeriön päätökset; pöytäkirjat tammikuun 1 p:n 1944 ja elokuun 8 p:n 1945 väliseltä ajalta myöhemmin käsiteltyjen vuokratilaisasiain ollessa sotakuukausipalkan lisäysoaston pöytäkirjoissa; vuokratilaiskirjojen kaksoiskappaleet; kortisto vuokratilaishakijoista; jatkuvat valtakirjat; vuokraosastoa koskeva kirjeenvaihto; vuokratilaislautakunnan lähettämät vuokratilaisaluetellot sekä vuokratilaislautakunnan lähettämät vuokratilaisluettelot.

Invalidiosastoon: ilmoitukset väliaikaisten sotainvalidiavustusten määräämiseksi; maksettujen väliaikaisten sotainvalidiavustusten valtion tapaturmatoimistolle lähetettyjen lomakkeiden kaksoiskappaleet sekä eri tarkoituksia varten tehtyjä luetteloita sotainvalidiavustuksia nostaneista asevelvollisista.

Rahatoimiston sotilasavustusosasto lakkautettiin kesäkuun 30 p:nä 1947. Sen toiminta jatkui supistetussa muodossa sotainvalidien huoltojaoston nimellä.